

10/11

KATOLICISM eller KOMMUNISM?

Den franska författarinnan Béatrix Beck vann för två år sedan Goncourtpriset för en roman som nu översatts till svenska, *Léon Morin, präst* (Panacheserien, Bonniers, 11:50). Berättelsen framföres av en ung kvinna som varit gift med en jude och har ett barn med honom; i centrum står hennes omvändelse genom prästen Morin, ett av de otaliga helgon som den katolska litteraturen under senare år frambragt. Bakgrunden är livet i Grenoble under och närmast efter ockupationen. Dessa skisser av en existens där hårdhet, mod, sammanhållning, förvirring är viktigare in-

gredienser än eljest har en viss suggestiv förmåga, även om vida bättre ting skrivits i samma genre. I dessa avsnitt av boken ses nästan allting utifrån; vad som ges är snarast en serie filmsvep över en förtryckt stad i ängslan, motstånd och stridiga känslor.

Det lilla intresse boken har har den som idéroman. Sällan lär så omedvetet och samtidigt så klart en tendens till förståelse mellan, ja, förening av katolicism och kommunism ha skildrats. Kvinnan som omvändes drivs framför allt av begär att underkasta sig, att få tröst och ledning; hon påstås vara intelligent, reflekterad och från början skeptisk och kritisk, men därav märker läsaren mycket litet. Till begäret att underordna sig kommer småningsom ett fysiskt begär till prästen; stämningen av kättja utan garnityr lyckas författarinnan få fram, likaväl som föraktet för denna kättja. Prästen skall vara inkarnationen av manlig kraft, offervilja och intellektuell finess; på den icke förälskade verkar han boysscout av den mest odrägliga typ. De vitsigheter med vilka Guds existens eller den katolska trons överlägsenhet över den protestantiska bevisas är svårartade, även om de säkert finns i prästseminariernas handböcker. Hur kan man, efter Bernanos böcker, presentera denna ynkedom?

Flickans vilja att bli kommenterad möter emellertid prästens vilja att dressera och betvinga, först med milda medel, som ger en illusion av självverksamhet åt objektet, sedan med hårdare bud. Det centrala är själva lydnaden, uppgivandet av det egna jaget. Det blir därför nästan omöjligt att skilja prästen från en kommunistisk agitator. Då en ung man ur den segrande motståndsrörelsen klagar över att han ständigt måste döma folk till döden och känner sig på väg att bli en riktig mördare får han svaret: "Det finns ingen plikt som är viktigare än plikten mot samhället... Det allmänna bästa går före din lilla känslighet och ditt moralkoketteri. Det finns folk man inte kan göra någon större tjänst än att skjuta dem en kula för pannan." Prästens "dröm är det ryska systemet med barnen som uppfostras i kaserner". Det är bra att "de unga kommunisterna går upp i aktiviteten innan de blir mogna... Det är genom att gå upp i något som man mognar". En myt att tro på och en ledare att följa, det

blir det centrala för katolicism och kommunism — att man tror på skilda saker, följer skilda ledare, framstår i denna förbistring som något av ringa betydelse; en vag social medkänsla som antydés vara förbehållen de båda totalitära systemen får tjäna som kitt vid föreningen.

Propagandan fulländas av att amerikanerna-befriarna beskrivs som lymlar. De kör gärna över folk, särskilt barn; då de är hjälpsamma förbereder de våldtäkt. "Var det inte andra tyskar?" frågar berättarens lilla dotter efter ett misslyckat försök av det slaget. Så enkla agitationsgrepp kryddar denna klena pyttipanna på aktuella vidskepelser.

HERBERT TINGSTEN

